

Economie in rechte lijn

Hoofdstuk 12 BEÏNVLOEDING VAN DE AGGREGATIEVE VRAAG:
DE MONETAIRE POLITIEK

1 Inleiding

Geld heeft drie functies:

- Ruilmiddel
 - Betaling goederen en diensten
- Bewaarmiddel van koopkracht
 - Behoud van waarde tussen verkoop en aankoop
- Rekeneenheid
 - Alle goederen uitdrukken in dezelfde eenheid

1 Inleiding

- Geldvraag: hoeveelheid liquiditeiten die worden aangehouden
 - Geldaanbod: zichtrekeningen bij de banken en bankbiljetten bij de ECB
- ➔ Geldmarktevenwicht

Centrale bank kan via monetaire politiek het geldaanbod en de rentevoet sturen

2 De geldhoeveelheid

Transacties gebeuren vandaag hoofdzakelijk via zichtrekeningen

- Chartaal geld (Munten en biljetten in handen van het publiek)
- Giraal geld (zichtdeposito's in handen van het publiek bij de banken)

→ **Geldhoeveelheid M1**

- Spaar- en termijndeposito's met korte looptijd van het publiek bij de banken (quasi geld)

→ **Geldhoeveelheid M2**

- Termijndeposito's met langere looptijd

→ **Geldhoeveelheid M3**

2 De geldhoeveelheid

Tabel 12.1 *De geldhoeveelheid in de eurozone (in mld. euro), 2012*

Chartaal geld	863,9
Giraal geld (zichtdeposito's in handen van het publiek bij de banken)	4 243,7
Geldhoeveelheid M1	5 107,6
Spaar- en termijndeposito's met korte looptijd van het publiek bij de banken	3 882,4
Geldhoeveelheid M2	8 990,0
Termijndeposito's met langere looptijd	790,1
Geldhoeveelheid M3	9 780,1

Bron: ECB, Maandbericht

Wij gaan verder uit van hoeveelheid M1 als we spreken over de geldhoeveelheid!

3 Het geldaanbod

Het geldaanbod (niet hoeveelheid) wordt onderverdeeld in:

- aanbod van basisgeld: centrale bank
- aanbod van giraal geld: commerciële bank

3 Het geldaanbod

- Basisgeld: alle bankbiljetten uitgegeven door de CB

Basisgeld = chartaal geld + bankreserves

- Bankreserves:
 - Reserves (bankbiljetten) bij de commerciële banken om aan opvragingen te kunnen voldoen
 - Deposito's van de banken bij de centrale bank

3 Het geldaanbod

Aanbod van basisgeld:

- Passiefzijde van de balans van de centrale bank (aanwending van het basisgeld):
 - Verplichting van de centrale bank (behoud van koopkracht)
 - Niet langer in goud gedekt

3 Het geldaanbod

Tabel 12.2 *Balans van een centrale bank*

<i>Actief</i>	<i>Passief</i>
Internationale reserves	Bankbiljetten
Overheidsschuld	– bij het publiek: chartaal geld
Kredietverlening aan banken	– bij de banken
	Deposito's van banken } bankreserves
	} basisgeld

3 Het geldaanbod

Aanbod van basisgeld:

- Actiefzijde van de balans van de centrale bank (bronnen van het basisgeld):
 - Internationale reserves: goudvoorraad en vreemde valuta
 - Overheidsschuld: aankoop/verkoop van bestaande overheidsobligaties
 - Kredietverlening aan banken

3 Het geldaanbod

- Elke actie van de CB zorgt dat de hoeveelheid basisgeld in de economie wijzigt!
 - Vb. Aankoop van 100 milj. € aan dollars
 - Tegenpartij wordt betaald met basisgeld
 - CB creëert basisgeld op de passiefzijde
 - CB verwerft international reserves op de actiefzijde

3 Het geldaanbod

Aanbod van giraal geld:

- Alle bedragen op de zichtrekeningen
 - Principe van geldsubstitutie: omzetting van chartaal geld in giraal geld
 - Wanneer iemand geld stort bij de bank:
 - Bankreserves op de actiefzijde nemen toe
 - Verplichtingen (passiefzijde) nemen ook toe: de bank moet immers altijd de houder van de zichtrekening kunnen uitbetalen

3 Het geldaanbod

Aanbod van giraal geld:

Actief			Passief	
Bankreserves	Bankbiljetten	5	Zichtdeposito's	30
	Deposito's bij de centrale bank	5	Spaar- en termijndeposito's	60
Overheidsschuld		20		
Kredietverlening aan bedrijven en gezinnen		70	Eigen vermogen	10

3 Het geldaanbod

- Kredietverlening creëert eveneens giraal geld.
 - Een bank moet slechts beperkte reserve aanhouden en kan de rest dus uitlenen
- De reservecoëfficiënt = de reserves die de bank moet aanhouden bij de geldsubstitutie.
- Doelstelling van de bank is niet geld creëren maar winst maken!

3 Het geldaanbod

Kredietverlening:

Actief			Passief	
Bankreserves	Bankbiljetten	5	Zichtdeposito's	30
	Deposito's bij de centrale bank	5	Spaar- en termijndeposito's	60
Overheidsschuld		20		
Kredietverlening aan bedrijven en gezinnen		70	Eigen vermogen	10

3 Het geldaanbod

Geldcreatie:

D = deposito's

T = tegoeden

R = reserves

r = reservecoëfficiënt

geldmultiplicator = $1/r$

$R = r \cdot D$ en $T = (1-r)D$

3 Het geldaanbod

Liquiditeit: de bank heeft voldoende middelen om tegemoet te komen aan de opvragingen

Rendabiliteit: verschil in kostprijs van haar middelen en de rente die ze aanrekent op krediet + opbrengst van beleggingen

Solvabiliteit: hoe toereikend is het eigen vermogen om verliezen op te vangen

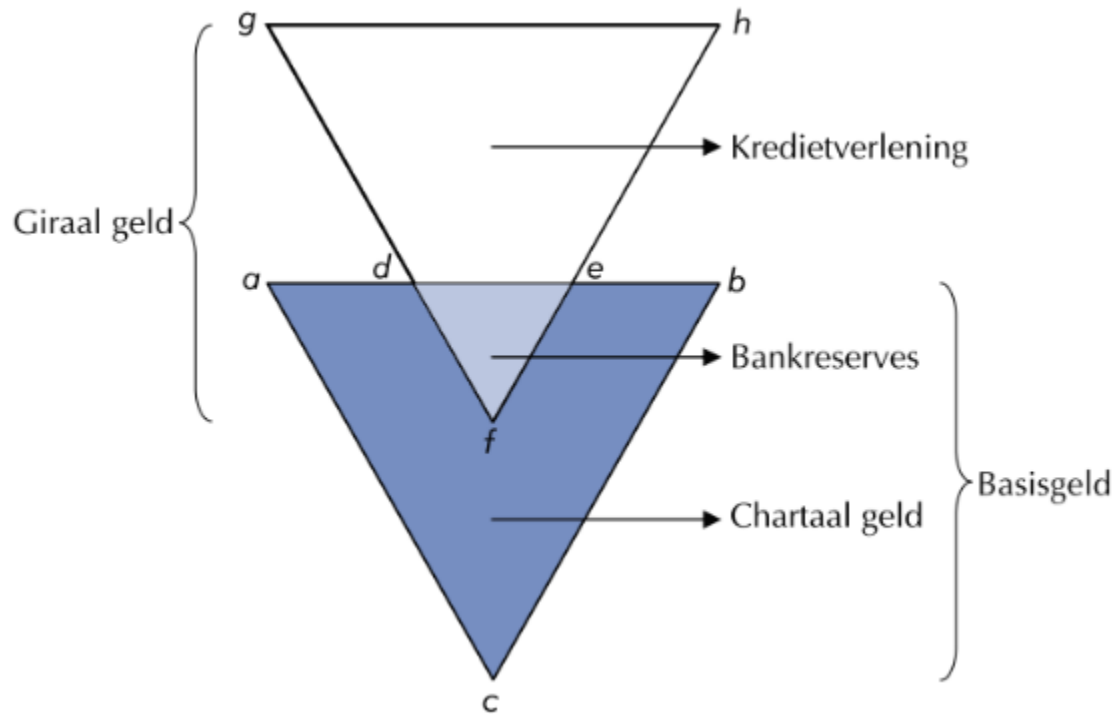
3 Het geldaanbod

Run on the bank: liquiditeitscrisis, meestal opgelost door de centrale bank die liquiditeiten verstrekt

Depositogarantiesysteem: garandeert deel van deposito's bij failliet van de bank

3 Het geldaanbod

3 Het geldaanbod

- Totale geldhoeveelheid is een veelvoud van de hoeveelheid basisgeld
- Geldbasismultiplicator
 - Afhankelijk van de reservecoëfficiënt
 - Voorkeur van het publiek voor chartaal vs giraal geld
- Overheid kan invloed uitoefenen op het geldaanbod
 - Basisgeld wijzigen
 - Reservecoëfficiënt wijzigen

4 De vraag naar geld

- De gevraagde geldhoeveelheid wordt bepaald door het publieke en beïnvloed door:
 - het nationaal inkomen:
 - Het aantal transacties in een economie bepaalt de vraag naar geld
 - Eenzelfde geldhoeveelheid kan gebruikt worden voor meerdere transacties
 - Transactiemotief: hoe hoger inkomen, hoe groter de geldvraag

4 De vraag naar geld

- de rentevoet: geld gaan vergelijken met andere financiële activa:
 - Bieden intrest
 - Hebben transactiekosten en koersrisico's
 - Als de rentevoet hoog is worden de transactiekosten en koersrisico's gedekt
 - “Speculatiemotief”

$$M_d = M_d(Y, i)$$

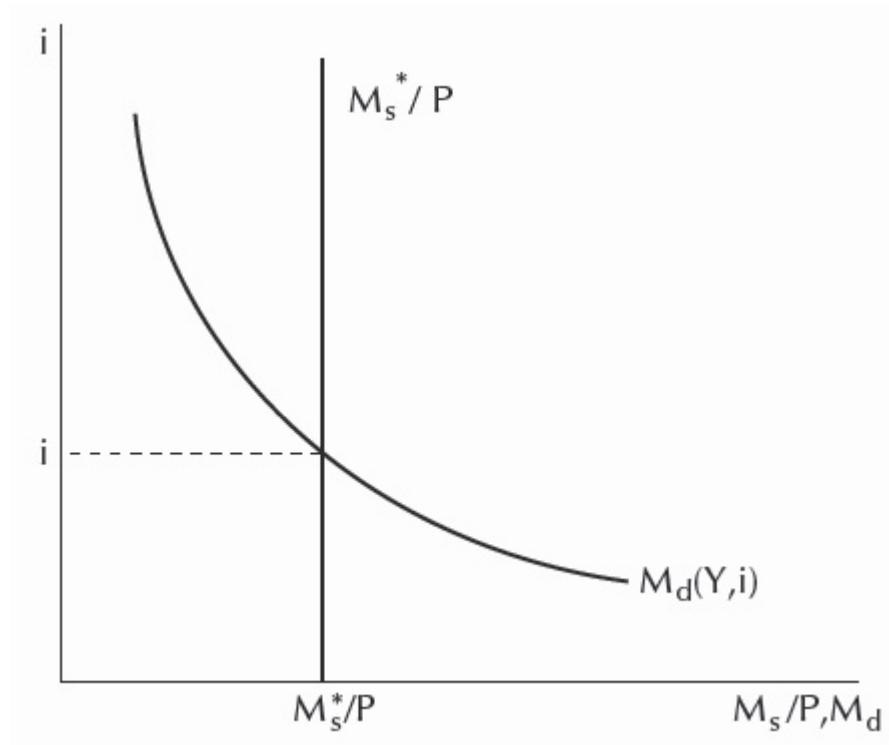
5 Geldmarktevenwicht

Geldmarktevenwicht:

*Bij het geldmarktevenwicht is de geldvraag
in evenwicht met het geldaanbod.*

5 Geldmarktevenwicht

Geldmarktevenwicht:

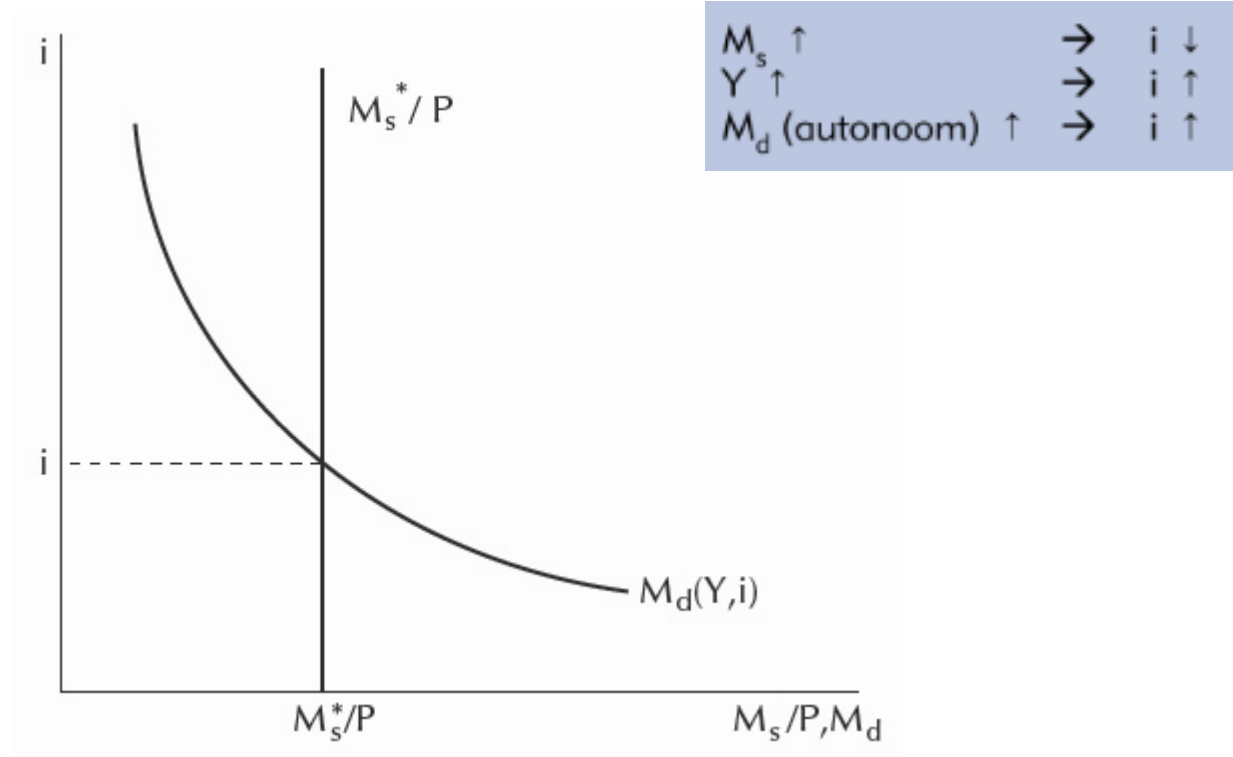

5 Geldmarktevenwicht

- Geldaanbod:
 - Onafhankelijk van de rentevoet
 - Wordt bepaald door ECB: curve kan naar rechts/links verschuiven
- Geldvraag:
 - Negatieve relatie met rentevoet
 - Bij wijziging van het inkomen zal de curve verschuiven

5 Geldmarktevenwicht

Geldmarktevenwicht:

6 De monetaire politiek

- Het geldaanbod wordt beïnvloed door zowel de ECB, de commerciële banken en het publiek:
 - Hoeveelheid basisgeld dat de ECB uitgeeft
 - Reservecoëfficiënt van de banken
 - Chartale geldvoorkeur van het publiek
- ECB (monetaire overheid) kan dit dus niet volledig bepalen!

6 De monetaire politiek

Instrumenten waarover de ECB beschikt:

- hantering basisherfinancieringsrente: rentevoet waartegen de ECB kredieten verstrekt aan andere banken
- Openmarktpolitiek: aankoop van overheidsobligaties

6 De monetaire politiek

Instrumenten waarover de ECB beschikt:

- interventie op de valutamarkt:
aankopen/verkopen van vreemde valuta
- reserveverplichtingen kredietinstellingen: ECB
legt op welke reserves banken moeten
aanhouden

7 Monetaire en budgettaire politiek

- Monetaire politiek werkt vooral indirect door de intrestvoet te wijzigen
- Budgettaire politiek werkt rechtstreeks
- Combinaties van budgettaire en monetaire maatregelen komen in de realiteit veel voor.
- Bijvoorbeeld: toename van de overheidsbestedingen zorgen voor stijging rente, deze kan worden beperkt door de monetaire politiek